

Musíme prijať euro?

Slovenská republika sa stala členskou krajinou Európskej únie 1. mája 2004. Súčasťou Zmluvy o pristúpení k EÚ bol aj záväzok prijať spoločnú európsku menu euro. Už vstupom do EÚ sa tak Slovensko zaviazalo prijať euro za svoju menu.

Kedy je najvhodnejší čas na prijatie eura?

Túto otázku zodpovedali slovenskí analytici a ekonómovia na základe posúdenia doterajšieho vývoja našej ekonomiky a analýz budúceho vývoja. Slovenská ekonomika je v súčasnosti jednou z najdynamickejšie sa rozvíjajúcich ekonomík v Európe a to dáva predpoklad, aby sme splnili kritériá na vstup do eurozóny. Analýzy ukázali, že pre Slovensko, ktoré je relatívne malou krajinou so silnými ekonomickými väzbami na krajiny, ktoré už euro prijali, je najvhodnejšie prijať euro v čo najkratšom čase, t. j. 1. januára 2009.

Prečo je prijatie eura podmienené splnením kritérií?

Európska únia združuje 27 štátov, ktoré historicky prechádzali odlišným ekonomickým a politickým vývojom. Na to, aby bola homogénnym celkom združujúcim rovnocenných partnerov, je potrebný určitý čas na zosúladienie viacerých aspektov – od harmonizácie legislatívy, zjednocovania podmienok vo finančných sektoroch, cez vytváranie spoločných európskych inštitúcií, až po vyrovnávanie ekonomických úrovní jednotlivých štátov. Práve tzv. maastrichtské kritériá sú zhodnotením úrovne vyspelosti ekonomiky krajiny a jej schopnosti začleniť sa do eurozóny bez toho, aby v budúcnosti toto začlenenie spôsobovalo problémy ostatným krajinám eurozóny, ale tiež krajine samotnej.

V ktorých krajinách sa dá platiť eurom?

Euro je v súčasnosti národnou menou 15 krajín eurozóny: Belgicka, Cyprus, Fínska, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko,

Luxembursko, Malta, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko, Španielsko a Taliansko. So súhlasom Európskeho spoločenstva je euro oficiálnym platidlom aj v štátoch San Marino, Monako a Vatikán. Ide o malé krajiny, ktoré ani pred zavedením eura nepoužívali svoju vlastnú menu. Bez formálnej dohody však euro používajú aj ďalšie európske krajiny: Kosovo, Čierna Hora a Andorra.

Spôsobí zavedenie eura zvýšenie cien?

Výmena korún za eurá znamená len technickú zmenu, pri ktorej sa všetky finančné údaje prepočítajú presne stanoveným kurzom. Samotný prepočet z korún na eurá tak nie je dôvodom na zvyšovanie cien. Po zavedení hotovostného eura v súčasných krajinách eurozóny mali spotrebiteľia pocit, že inflácia je vyššia ako bola skutočnosť. Tento rozdiel medzi tzv. vnímanou a skutočnou infláciou pravdepodobne súvisel s tým, že ceny tých tovarov a služieb, ktoré skutočne vzrástli, boli viac na očiach. Išlo o tovary a služby každodennej spotreby, čo samozrejme ovplyvnilo pohľad spotrebiteľov, avšak podiel týchto položiek na celkovom spotrebnom koši bol malý.

Aké opatrenia budú prijaté na ochranu spotrebiteľov pred zdražovaním?

Na základe skúseností krajín, ktoré už euro zaviedli, budú prijaté opatrenia na zabezpečenie ochrany spotrebiteľov. Predovšetkým to bude dostatočne dlhé, približne 18-mesačné, obdobie duálneho zobrazovania cien tovarov a služieb. Ceny budú v korunách aj v eurách, takže si každý bude môcť ľahko porovnať, ako sa ceny zmenili. Niektoré obchody a podniky pristúpili k Etickému kódexu pre zavedenie eura, kde sa okrem iného dobrovoľne zaviazali nezvyšovať kvôli prechodu na euro ceny. Dôležité bude aj predzásobenie sa predajcov dostatočným množstvom eurových mincí, aby mohli počas duálneho obehu vydávať len v eurách. Ak by pri vydávaní chýbalo hoci len pár centov, mohli by to spotrebiteľia vnímať ako zvýšenie ceny. Najdôležitejšou však bude angažovanosť samotných zákazníkov, ktorí sa musia snažiť odhaliť prípadné snahy o zvýšenie cien a nakupovať v obchodoch, kde sa budú obchodníci správať korektne.

Kto bude kontrolovať ceny?

Vývoj cien v rokoch 2008 a 2009 bude dôkladne monitorovaný. Dohľad nad správnym duálnym zobrazovaním cien budú vykonávať Slovenská obchodná inšpekcia a ďalšie inštitúcie vo svojej pôsobnosti – napr. NBS vo finančných inštitúciách a obce na trhoviskách. Aj združenia na ochranu spotrebiteľov budú nezávisle kontrolovať, či nedošlo k rastu cien. O výsledkoch prieskumov a kontrol budú spotrebiteľia pravidelne informovaní. V prípade porušenia pravidiel budú konať orgány dozoru. Spotrebiteľia sa budú môcť obrátiť aj na súdy, riešiť spory mimosúdnou cestou, alebo dať podnety a sťažnosti zodpovedným orgánom.

Bude po vstupe do eurozóny na Slovensku vyššia inflácia z dôvodu dobiehania cenovej úrovne krajín eurozóny?

Vstup Slovenska do eurozóny bude znamenať ďalší významný impulz pre rast ekonomickej úrovne. Cenová hladina na Slovensku sa bude naďalej postupne približovať priemeru Európskej únie. Ide však o dlhodobý proces, ktorý je spojený

aj s dobiehaním ekonomickej úrovne vyspelých krajín, a teda aj s rastom produktivity, miezd a životnej úrovne. Tento proces prebieha aj v niektorých iných, menej rozvinutých krajinách eurozóny. Úroveň inflácie v týchto ekonomikách je však v súčasnosti stabilizovaná a len mierne prekračuje priemer eurozóny.

Bude aj po vyhlásení konverzného kurzu Národná banka Slovenska zverejňovať kurzový lístok?

Aj po vyhlásení konverzného kurzu bude Národná banka Slovenska zverejňovať kurzový lístok slovenskej koruny voči vybraným menám a aj voči euru. Tento kurz sa však nebude môcť použiť na výpočet duálnych cien namiesto konverzného kurzu. Po 1. januári 2009 bude Národná banka Slovenska preberať kurzový lístok z Európskej centrálnej banky. Takisto komerčné banky budú až do 1. januára 2009 zverejňovať svoje kurzy, za ktoré budú predávať a nakupovať euro. Po 1. januári 2009 však už budú všetky banky meniť slovenské koruny za eurá výlučne konverzným kurzom.

V akej mene sa budú vyplácať mzdy za december 2008?

Mzdy za december 2008 sa budú vyplácať v januári 2009, a preto už budú vyplácané v eurách. Platí to aj pre dôchodky a všetky sociálne dávky. Rovnako aj faktúry vystavené do 31. decembra 2008 v slovenských korunách, ktorých splatnosť bude po 1. januári 2009, budú uhrádzané v eurách.

Ako sa po zavedení eura zmenia dôchodky?

Proces zavedenia eura nezmení hodnotu dôchodkov, ani iných sociálnych dávok. Po 1. januári 2009 sa sumy dávok stanovených v slovenských korunách prepočítajú konverzným kurzom. Základným nástrojom na vyrovnávanie reálnej hodnoty dôchodkových dávok zostane aj po zavedení eura valorizácia. Proces vyrovnávania ich úrovne so starými členskými krajinami EÚ však bude dlhodobý.

Môžu si občania vymeniť slovenské koruny za eurá pred 1. januárom 2009?

Výmena slovenských korún za eurá je možná aj pred zavedením

eura. Banky a zmenárne budú až do 31. decembra 2008 predávať a nakupovať eurá tak ako doteraz, keď si každá banka stanovuje svoje kurzové lístky a prípadné poplatky za výmenu. Po 1. januári 2009 však bude výmena slovenských korún za eurá bezplatná a výhradne podľa konverzného kurzu.

Prečo nie je jedoeurová bankovka?

O prechode z mincí na 1- alebo 2-eurové bankovky sa v súčasnosti neuvažuje. Ak by aj papierové eurá s nízkymi nominálnymi hodnotami uľahčili manipuláciu s hotovosťou, mincí by bolo o niečo menej, nastali by ďalšie náklady s nastavovaním mnohých predajných automatov, bankomatov a podobne. Ďalším dôvodom, prečo bankovky 1 euro a 2 eurá nebudú, je príliš vysoká cena za ich výrobu. Tieto nominály obiehajú veľmi rýchlo, rýchlo by sa preto opotrebovali a bolo by potrebné neustále tlačiť a dávať do obehu nové, čo by bolo veľmi nákladné. Mince majú nepomerne dlhšiu životnosť.

Budeme mať po zavedení eura viac mincí ako doteraz?

V súčasnosti máme päť nominálov mincí a po zavedení eura ich bude osem. Aj keď budeme mať po zavedení eura mincí viac, nie je dôvod sa znepokojovať. Navyše je možné uskutočňovať mnohé platby bezhotovostne, takže časom bude hotovosť čoraz menej potrebná.

Čo sa stane s korunovými bankovkami a mincami po zavedení eura?

Všetky korunové bankovky a mince sa vrátia do Národnej banky Slovenska, ktorá zabezpečí ich znehodnotenie a likvidáciu. Znehodnotené bankovky sa likvidujú v spaľovni a kov z mincí sa využije ako druhotná surovina.

Aké výhody bude mať zavedenie eura pre bežného občana?

Pri ceste do krajín eurozóny ušetríme čas i peniaze, pretože si nebudeme musieť peniaze pred cestou meniť.

S eurom v peňaženke sa bude ľahšie cestovať aj do krajín mimo eurozóny, pretože euro ako jednu z dvoch hlavných svetových mien budeme môcť použiť alebo vymeniť za miestnu menu kdekoľvek v zahraničí. Zavedenie eura znamená aj väčšiu stabilitu cien dovážaných tovarov (od benzínu až po autá), stabilné a dlhodobo nízke úrokové sadzby na spotrebiteľské úvery a hypotéky. Hlavnou dlhodobou výhodou zavedenia eura je jeho pomoc pri zvýšení hospodárskeho rastu, čo sa postupne prejaví na zvýšení miezd a dôchodkov, a tým na raste životnej úrovne.

ČO ZNAMENÁ...

Duálne zobrazovanie cien

Duálne zobrazovanie cien znamená, že ceny (maloobchodné ceny, mzdy, faktúry a pod.) budú uvádzané súčasne v slovenských korunách aj v eurách. Duálne zobrazovanie cien bude povinné od 30 dní po určení konverzného kurzu (očakáva sa v júli 2008) do decembra 2009. V duálnom zobrazovaní cien sa odporúča pokračovať až do júna 2010. V styku s právnickými osobami nebude duálne zobrazovanie cien povinné.

Duálny obeh

Duálny obeh znamená, že hotovostné platby sa budú uskutočňovať v eurách aj v slovenských korunách. Prijímať sa budú obe meny, ale vydávať sa bude iba v eurách. Duálny obeh sa začne v deň zavedenia eura 1. januára 2009 a ukončí sa 16. januára 2009.

ERM II

Mechанизmus výmenných kurzov (Exchange Rate Mechanism) je akosi čakárňou na euro. Slovenská koruna do ERM II vstúpila 28. novembra 2005 s kurzom 38,4550 slovenských korún za jedno euro (tzv. centrálna parita) a 19. marca 2007 bola centrálna parita revalvovaná na úroveň 35,4424 slovenských korún za jedno euro. Ak sa počas dvoch rokov kurz slovenskej koruny bude pohybovať v pásme $\pm 15\%$ od stanovenej centrálnej parity, potvrdí sa tým stabilita našej meny a bude splnená tzv. kurzová podmienka na prijatie eura.

Euro

Názov euro pre jednotnú európsku menu vybrali predstavitelia členských štátov Európskej únie na summite v Madride v decembri 1995. Oficiálnym znakom eura je €. Stvárnenie znaku eura bolo inšpirované gréckym písmenom epsilon – ako odkaz na kolísku európskej civilizácie. Medzinárodný kód eura je EUR. Slovo euro sa v slovenskom jazyku skloňuje podľa vzoru mesto. Jedno euro má 100 centov.

Eurokampaň

Ide o informačnú kampaň k zavedeniu eura. Jej cieľom je zabezpečiť, aby bol každý občan Slovenska pripravený na zavedenie eura. Verejnosť bude informovaná o procese hodnotenia Slovenska v európskych inštitúciách – o kritériách hodnotenia, plnení týchto kritérií a prebiehajúcich hodnotiacich procedúrach. Po rozhodnutí európskych inštitúcií o prijatí

Slovenska do eurozóny to budú informácie o konverznom kurze, o pravidlách duálneho zobrazovania cien, o tom ako vyzerajú eurobankovky a euromince, ako sú chránené proti falšovaniu, ako sa budú slovenské koruny vymieňať za eurá. V rámci eurokampane dostane každá domácnosť do svojej schránky základné informácie spolu s eurokalkulačkou. Počas eurokampane sa pripravujú vhodné informácie aj pre citlivé skupiny: národnostné menšiny, nevidiacich, postihnutých, dôchodcov alebo ľudí žijúcich v odlahých obciach.

Eurozóna

Eurozóna zahŕňa krajiny Európskej únie, ktorých spoločnou menou je euro. Je jednou z najväčších svetových ekonomík. Euro je v súčasnosti národnou menou 15 krajín: Belgicka, Cypru, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Írska, Luxemburska, Malty, Nemecka, Portugalska, Rakúska, Slovinska, Španielska a Talianska. Počet obyvateľov eurozóny je vyše 320 miliónov.

Generálny zákon

Zákon 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike, tzv. generálny zákon, obsahuje najdôležitejšie pravidlá prechodu na euro. Tento zákon definuje práva a povinnosti všetkých účastníkov spotrebiteľského trhu v súvislosti so zavedením eura na Slovensku. V zákone sú zadané aj oblasti, ktoré budú vládou a Slovenskou obchodnou inšpekciou kontrolovať počas duálneho zobrazovania cien. Na zákon budú nadväzovať vyhlášky ministerstva hospodárstva, NBS, ministerstva financií, ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a ministerstva zdravotníctva, ktoré upravujú podrobnosti, najmä ohľadom duálneho zobrazovania, daní a účtovníctva.

Konverzný kurz

Konverzný kurz stanoví Rada EÚ po rozhodnutí o prijatí Slovenska do eurozóny. Určenie konverzného kurzu sa očakáva v júli 2008. Všetky korunové hodnoty sa k 1. januáru 2009 budú prepočítavať na eurá len na základe tohto konverzného kurzu a nebude možné použiť iný kurz. Konverzný kurz bude stanovený ako koeficient so šiestimi platnými číslicami. Bude vyjadrovať ekvivalent jedného eura v korunách (teda 1 € = XX,XXXX Sk). Tento kurz sa bude používať ako jediný kurz koruny a eura pre duálne zobrazovanie cien.

Národný plán zavedenia eura

Národný plán zavedenia eura bol schválený uznesením vlády SR č. 525 dňa 6. júla 2005. Obsahuje základné zásady, časový harmonogram, inštitucionálne zabezpečenie zavedenia eura v SR, identifikáciu úloh a zodpovednosť jednotlivých subjektov.

Maastrichtské kritériá

Ekonomické kritériá vyjadrené konkrétnymi merateľnými ukazovateľmi, ktorých splnenie je podmienkou na prijatie krajiny do eurozóny. Súčasne musia existovať predpoklady na dlhodobé plnenie týchto kritérií.

Inflačné kritérium:

Kritérium, ktoré zabezpečuje, aby krajina vstupujúca do eurozóny mala stabilnú úroveň cien s infláciou porovnateľnou s krajinami v eurozóne. Referenčná hodnota tohto kritéria nie je vopred daná, jej úroveň závisí od aktuálnej inflácie v krajinách EÚ. Do výpočtu referenčnej hodnoty sa vyberú tri krajiny s najnižším nárastom cien za posledných 12 mesiacov. Referenčnou hodnotou je priemer inflácie týchto troch krajín zvýšený o 1,5 percentuálneho bodu. Napríklad v decembri 2007 boli krajinami s najnižšou infláciou Malta (0,7 %), Fínsko (1,6 %) a Francúzsko (1,6 %). Referenčná hodnota predstavovala 2,8 %. Inflácia na Slovensku dosiahla 1,9 %, takže inflačné kritérium sme plnili s výraznou rezervou.

Fiškálne kritérium:

Kritérium, ktorého splnením krajina prezentuje schopnosť hospodáriť s verejnými prostriedkami a tiež nezadlžovať krajinu neprimeraným tempom a nezaťažovať budúce generácie vysokými splátkami verejného dlhu. Toto kritérium je stanovené vo vzťahu k hrubému domácejmu produktu. Referenčná hodnota je 3 % HDP pre deficit verejného rozpočtu a 60 % HDP pre verejný dlh.

Kritérium úrokovej miery:

Zabezpečuje, aby úroveň úrokových mier v krajinách vstupujúcich do eurozóny nebola výrazne vyššia ako v krajinách eurozóny a nevytvárala tak priestor pre finančnú nestabilitu. Dlhodobá úroková miera v hodnotenej krajine nesmie prekročiť priemer úrokových mier 10-ročných štátnych dlhopisov troch krajín, ktoré mali najnižšiu infláciu, o viac ako 2 percentuálne body.

Kurzové kritérium:

Mena krajiny musí byť zapojená do európskeho mechanizmu výmenných kurzov (EMR II) a kurz domácej meny by sa mal aspoň dva roky pred vstupom do eurozóny vyvíjať bez výrazných výkyvov od centrálnej parity v ERM II. Výkyvy kurzu svedčia o ekonomickej či politickej nestabilite krajiny. Faktory, ktoré ich spôsobili, by po vstupe do eurozóny mohli rovnako ovplyvňovať spoločnú menu – euro. Kurzové kritérium je splnené, ak domáca mena dva roky neprekročí hranicu $\pm 15\%$ od centrálnej parity v ERM II.

Odhad plnenia maastrichtských kritérií Slovenskom na jar 2008

	Očakávaná hodnota	Referenčná hodnota	Očakávaný stav plnenia
Fiškálne kritérium			
Verejný deficit	2,5 % HDP ¹⁾	3 % HDP	ÁNO
Verejný dlh	30,6 % HDP ¹⁾	60 % HDP	ÁNO
Miera inflácie (HICP)	1,9 - 2,1 %	2,8 %	ÁNO
Dlhodobá úroková miera	4,5 %	6,4 %	ÁNO
Nominálny výmenný kurz	Účasť v ERM II od 28. 11. 2005	Účasť v ERM II dva roky bez výrazných napätí	ÁNO

1) Rok 2007.

Zdroj: NBS.

Otázky a odpovede

PRIPRAVME SA NA EURO